

From the scientific sphere

K životnému jubileu doc. Ing. Viery Ižákovéj, PhD.

Významného životného jubilea sa v máji tohto roku dožíva popredná vedecká pracovníčka, poľnohospodárska ekonómka a dlhoročná riaditeľka Výskumného ústavu ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave.

Do poľnohospodárstva ju priviedla náhoda, alebo skôr nepravnosť bývalého režimu, pretože táto výrazná premiantka a absolventka prešovského gymnázia nemohla v roku 1960 rozhodovať o tom, na aké vysokoškolské štúdium by chcela ísť. Len vďaka niekoľkým charakterným pedagógom na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre sa dostala na dodatočne obsadzovanú Prevádzkovo-ekonomickú fakultu pri Vysokej škole poľnohospodárskej, kde bol nedostatok študentov. Jubilantka mala handicap, že pochádzala z prenasledovanej právnicko-zemianskej rodiny, ktorá bola vyst'ahovaná z Prešova na východoslovenský vidiek. Práve znalosť života na vidieku, jej osobná disciplína, vytrvalosť a zodpovednosť jej umožnili ukončiť vysokoškolské štúdium s vyznamenaním, aj keď to nebolo jej vysnívané profesné zameranie. Radšej by bola vyštudovala archeológiu alebo v horšom prípade záhradnú architektúru, osud však rozhodol ináč.

Po ukončení štúdií nastúpila ako pomocná ekonómka na JRD Krásna nad Hornádom, potom na podnikové riaditeľstvo obchodu so zeleninou v Košiciach. Neboli to však pracovné miesta, ktoré by ju boli zaujali na celý život, pretože bola človekom vysoko intelektuálne založeným a dychtila po poznaní a ďalšom štúdiu. Pri prvej príležitosti v politicky uvoľnenom roku 1968 si našla výskumné miesto na Výskumnom ústave ekonomiky poľnohospodárstva v Bratislave, kde prežila na rôznych pozíciách, ale vždy ako aktívna a zapálená výskumníčka, neskôr vedecká pracovníčka a riaditeľka tohto ústavu, celý svoj profesionálny život.

Od tohto obdobia sme vo všetkých ďalších rokoch a to tak v dobrých, ako aj zlých a znovu dobrých s prestávkami, keď sme si plnili svoje materské povinnosti, spolu pôsobili na tomto jedinom slovenskom výskumnom pracovisku, zameranom na ekonomiku poľnohospodárstva. Myslím si, že toto naše dlhoročné priateľstvo ma oprávňuje k tomu, aby som sa obzrela do minulosti, pripomenula dôležité medzníky v živote jublantky a zrekapitulovala si spolu s odbornou a vedeckou komunitou jej doterajšiu celoživotnú vedeckú, pedagogickú a riadiacu prácu.

Začiatky výskumnej práce jublantky na ústave pod vedením prof. Šebestu a neskôr Ing. Horvátha boli venované otázkam individuálnej hmotnej zainteresovanosti v poľnohospodárskych podnikoch. Na pomery tohto obdobia sa Ing. Ižáková nezvykle skoro už ako 30 ročná

stáva zodpovednou riešiteľkou výskumnej úlohy a od roku 1973 neustále samostatne riešila úlohy Štátneho programu ekonomického výskumu, obsahovo a vecne zamerané na ekonomiku poľnohospodárstva. V roku 1976 už ako matka dvoch detí obhájila kandidátsku dizertačnú prácu a získala vedeckú hodnosť kandidáta vied. V období rokov 1973 až 1989 samostatne riešila alebo koordinovala niekoľko desiatok výskumných etáp a čiastkových úloh. Publikovala z nich desiatky vedeckých a odborných článkov, čo jej umožnilo už od roku 1981 dosiahnuť vyšší vedecký kvalifikačný stupeň samostatnej vedeckej pracovníčky.

V priebehu svojej profesnej výskumníckej kariéry sa niekoľkokrát odborne preorientovala na rôzne problematiky, čo súviselo s jej rýchlou prispôsobivosťou a schopnosťou ihneď reagovať na aktuálne výzvy a potreby praxe i decíznej sféry. V sedemdesiatych rokoch sa zaoberala problematikou výrobkovej ekonomiky v poľnohospodárstve, najmä efektívnosťou výroby živočíšnych produktov. V období revízie tradičných princípov plánovitej ekonomiky v bývalom Československu, teda po roku 1982, jej doménou boli analýzy účinnosti ekonomických nástrojov a dôchodkovej úrovne poľnohospodárskych podnikov v rôznych prírodných podmienkach Slovenskej republiky.

V tomto období ako politicky neangažovaná vedecká pracovníčka sa okrem práce na ústave zapájala do činnosti ústavnej, ale aj celoslovenskej pobočky vedeckotechnickej spoločnosti, kde organizovala najmä odborné semináre a prednáškovú činnosť pre pracovníkov z poľnohospodárskych podnikov.

Po roku 1989 nastalo pre doc. Ing. Ižákovú obdobie plného pracovného nasadenia, ktoré prijala s jej príslovečným nadšením ako službu demokratizácii spoločnosti. Prinieslo jej to odborné i spoločenské uznanie, ale aj značnú záťaž, ktorú znášala popri úlohe matky, manželky a dcéry vynikajúco. Od roku 1991 do roku 1999 pôsobila vo funkcii riaditeľky výskumného ústavu. Jej zásluhou sa ústav stal známym a vysoko angažovaným výskumným pracoviskom a nepostrádateľnou organizáciou, ktorá začala vykonávať vládne poradenstvo pre rezortné ministerstvo pôdohospodárstva, ale aj transformujúce sa podniky. Rozvinula širokú spoluprácu s organizáciami vo vyspelých štátoch Európy i USA, ktoré sa venovali problematike poľnohospodárstva a potravinárstva.

Angažovanosť v riadení ústavu a vo vládnom poradenstve jej nezabránil pokračovať vo výskumnej práci. Od roku 1989, teda v podmienkach transformácie na trhovú ekonomiku, sa výskumne špecializovala najprv na analýzy agrárnej politiky, menovite na agrárny trh a ob-

chod. V tejto oblasti bola v rokoch 1994–2002 koordinátorkou dvoch rozsiahlych vedecko-technických projektov orientovaných na problematiku formovania agro-potravinárskeho trhu SR. Okrem toho sa úspešne zhostila aj koordinácie projektu „Reštrukturalizácia poľnohospodárskej výroby v SR“, na riešení ktorého sa zúčastňovala takmer celá vedecko-výskumná komunita z poľnohospodárskeho výskumu na Slovensku. V posledných rokoch sa ujala problematiky reštrukturalizácie a konkurencieschopnosti slovenského potravinárskeho priemyslu a za tri roky spracovala päť štúdií v rámci príprav vstupu SR do EÚ.

V poradenstve pre poľnohospodárske a potravinárske podniky bola činná v oblasti privatizácie, oceňovania majetku, revitalizácie podnikov a reštrukturalizácie potravinárskych odvetví. Pre Ministerstvo pôdohospodárstva SR vykonávala vládne poradenstvo v oblasti agrárnej politiky, privatizácie a agrárneho trhu. Spolupracovala aj s riešiteľmi PHARE projektov orientovaných na informatiku, reštrukturalizáciu potravinárskych odborov a poradenstvo v poľnohospodárstve.

Svoje poznatky z oblasti výskumu začala ako externá učiteľka odovzdávať novej generácii študentov na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre, kde sa v roku 1994 habilitovala na Fakulte ekonomiky a manažmentu. V rámci spolupráce s univerzitou vchovala troch doktorandov.

Podarilo sa jej presadiť aj na pôde Slovenskej poľnohospodárskej akadémie, kde ju takmer výlučne mužská akademická obec ako druhú ženu zvolila najprv za riadnu

členku akadémie a potom aj za členku Predsedníctva SAPV. Do roku 2001 bola 4 roky aj predsedkyňou odboru ekonomiky a manažmentu SAPV.

Docentka Ižáková má vysoké renomé v odbornej poľnohospodárskej verejnosti, ale aj medzi ekonómami. Dôkazom toho je skutočnosť, že bola vo vedeckých radách Slovenskej poľnohospodárskej univerzity i jej Fakulty ekonomiky a manažmentu, ako aj Fakulty manažmentu pri Ekonomickej univerzite v Bratislave. Ďalej pôsobila ako členka redakčných rád vedeckých a odborných časopisov v SR a ČR. Jej hlboké profesionálne znalosti využil Výbor Národnej rady SR pre pôdohospodárstvo aj kancelária prezidenta Slovenskej republiky.

Je logické, že plodná a bohatá výskumná práca doc. Ižákovskej bola doprevádzaná stovkou odborných a vedeckých článkov v slovenských periodikách, desiatkou vedeckých článkov v ČR a Rakúsku, ako aj knižných publikácií a množstvom prednášok doma i v zahraničí.

Úspešná vedeckovýskumná, pedagogická a poradeniská činnosť, príprava vedeckých pracovníkov, ale i ďalšie spoločenské aktivity boli opakované a na vysokej úrovni ocenené mnohými výskumnými, akademickými a spoločenskými inštitúciami ako uznanie jej profesného, ľudského i občianskeho prínosu. Dúfajme, že erudovaná činnosť jubilantky bude pokračovať aj naďalej a želám jej svojim menom i menom celej redakčnej rady vedeckého časopisu, aby jej vydržala ešte dlho. Verím, že to nie je len naše pranie, ale aj pranie okruhu všetkých spolupracovníkov z našej vedeckej komunity.

Ing. Mária Ševčíková, CSc., Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava